

Eidsvoll kommune
Postboks 90
2081 EIDSVOLL

Saksbehandler, innvalgstelefon
Fakra Butt, 22003597

Lovlighetskontroll av Eidsvoll kommunestyrets vedtak om økonomiplan 2024-2027 og årsbudsjett 2024

Vi viser til oversendelse av krav om lovlighetskontroll. Vi mottok sakens dokumenter fra kommunen den 14.03.2024.

Statsforvalteren har behandlet saken i samsvar med lov om kommuner og fylkeskommuner av 22. juni 2018 nr. 83 § 27-1.

Statsforvalterens vedtak

Lovlighetskontrollen har ikke avdekket feil ved Eidsvoll kommunestyres vedtak av 12.12.2023 i sak PS 23/111 som gjør det ugyldig, jf. kommuneloven § 27-3, fjerde ledd. Kommunens vedtak opprettholdes.

Statsforvalterens vedtak i saken er endelig og kan ikke påklages.

Sakens bakgrunn

Kommunestyret behandlet handlingsplan 2024-2027 og årsbudsjett for 2024 på møte den 12.12.2023 som sak PS 23/111.

Kommunestyrerepresentantene Lena Frantzen (AP), Thor Even Skjølås (AP) og Hege Granberg (AP) har fremmet 27.12.2023 skriftlig krav om lovlighetskontroll av kommunestyrets vedtak om Budsjett og Handlingsplan 2024-2027. I kravet om lovlighetskontroll stilles det spørsmål ved hvorvidt kommunestyrets overnevnte vedtak er lovlig. Dette begrunnes med følgende anførsler:

- Endring i kommunenummer innebærer en ufrivillig kostnad for kommunen. I det vedtatte budsjettet forutsettes det at kostnaden dekkes av Regjeringen, og ikke av kommunen. Kommunestyrerepresentantene mener dette er i strid med koml. §14-4 tredje ledd om at budsjettet skal være realistisk og balansert, herunder at ekstraavgifter i årsbudsjett må innarbeides.

- Det er vedtatt å gjennomføre betydelige kutt i vakante stillinger i årsbudsjettet og i økonomiplanen på henholdsvis 10 stillinger og 25 stillinger, uten at de er tilstrekkelig utredet for konsekvenser i forhold lovpålagte tjenester og/eller annen kunnskapsgrunnlag (KOSTRA, FHI-profiler osv.). I tillegg er det vedtatt å kutte 110 mill. kroner som uspesifiserte kutt.
- Det bemerkes at kommunen budsjetterer med kun økte skatteinntekter i årene fremover og ikke med kostnader.
- Videre at det er budsjettert med betydelige summer for avhending av tomter uten at det er spesifisert hvilke tomter som skal selges, markedspris m.m. Det er lagt opp til salg for 150 millioner ekstra hvert år i budsjett og handlingsplan, noe som anses som totalt urealistisk.
- Det er også vedtatt å stoppe utbygging av flere tjenester, uten at de i tilstrekkelig grad er ivarettatt i budsjettet. Tjenester det gjelder er:
 - Barnehager- *«Virksomhetslederen for barnehagen har informert kommunestyret om at dette vil føre til behov for leie av plasser og kjøp av brakker, noe som vil påvirke driftsbudsjettet.»*
 - Vann- og avløpstjenester- *«Dersom vann- og avløpsutbyggingen stanser, vil vi møte begrensninger i bygging og deling da vi har betydelige utfordringer med vanntilførsel og slukkevann i mange deler av kommunen. Uten mulighet for bygging, vil vi ikke tiltrekke oss flere innbyggere og dermed heller ikke øke skatteinntektene. Vi mener at dette også er urealistisk når vi ser på helheten. Vi stiller også spørsmål ved om vi bryter lover ved å stanse alt innenfor vann- og avløpssektoren og ved å ikke oppgradere dammene som pålagt av NVE.»*
- Det stilles også spørsmål ved lovligheten av å inkludere inntekter fra konkurranseutsetting av pensjon før saken har vært behandlet av kontrollutvalget og før den er fullstendig utredet. *«Her hentes det gevinster før konkurranseutsetting. Samtidig investeres det i egenkapitalinnskudd til KLP i budsjett og handlingsplan. Vi mener dette er urealistisk og ikke i henhold til loven.»*
- Avslutningsvis er det påpekt at kommunen har budsjettert med betydelige summer for innsparing på konkurranseutsetting av DGI, noe som vurderes som helt urealistisk. Dette utdypes med at kommunen kan ikke hente gevinster av digitalisering og samtidig ikke ha IT-tjenester. I tillegg vurderes tallene urealistiske.

Kommunen har tatt stilling til saken på kommunestyremøte den 27.02.2024 som sak PS 24/23, og konkludert med å opprettholde vedtaket sitt. Vi gjengir ikke tilsvaret i detalj her, men gjengir deler av den lenger ned i brevet.

Generelt om lovlighetskontroll

Det følger av kommuneloven § 27-1, at tre eller flere medlemmer av kommunestyret eller fylkestinget sammen kan kreve at departementet kontrollerer om et vedtak er lovlig. Myndigheten til å foreta lovlighetskontroll av kommunale vedtak er delegert til Statsforvalteren, jf. F30.08.2019 nr. 1096. Ordningen med lovlighetskontroll er begrunnet i hensynet til økt rettssikkerhet, fremme tillit til forvaltningen samt å sikre faglig kvalitet på forvaltningens avgjørelser, jf. Prop. 46 L (2017-2018) punkt 27.1.4.

Et krav om lovlighetskontroll av et kommunalt vedtak må fremmes av minst tre medlemmer av kommunestyret. Videre må klagen fremmes innen tre uker fra vedtaket ble truffet, jf. § 27-1. Som utgangspunkt er det kun vedtak som avgjør realiteten i en sak som kan bringes inn for lovlighetskontroll. Videre er det bare de offentligrettslige sidene ved et vedtak som kan kontrolleres - ikke de privatrettslige.

Ved en lovlighetskontroll skal Statsforvalteren ta stilling til om vedtaket

- a) har et lovlig innhold (materiell kompetanse)
- b) er truffet av noen som har myndighet til å treffe et slikt vedtak (personell kompetanse)
- c) har blitt til på lovlig måte (prosessuell kompetanse).

Lovlighetskontrollen kan likevel begrenses til de anførsler som er tatt opp i saken, jf. § 27-3, andre ledd.

Lovlighetskontroll innebærer ikke myndighet til å treffe et nytt vedtak i saken, men bare til å oppheve kommunens vedtak hvis det er ugyldig, jf. § 27-3, tredje ledd. Ugyldighet er betinget av at det foreligger feil ved den materielle, personelle eller prosessuelle kompetansen. Feil ved den personelle eller prosessuelle kompetansen fører imidlertid ikke automatisk til ugyldighet. Her følges prinsippet i forvaltningsloven § 41, om at vedtaket likevel er gyldig dersom det er grunn til å tro at feilen ikke kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold.

Statsforvalterens vurdering

Er de formelle vilkårene for å foreta lovlighetskontroll oppfylt?

Statsforvalteren anser kommunestyrets vedtak av 12.12.2023 om Handlingsplan 2024-2027/ Budsjett i sak PS 23/111 som et «vedtak» etter kommunelovens § 27-2, første ledd bokstav a). Kravet om lovlighetskontroll er fremmet innen fristen på 3 uker. Også kravet om at klagen skal være fremsatt av minst tre representanter av kommunestyret er oppfylt. Det påklagede vedtaket gjelder offentligrettslige forhold, jf. § 27-3, tredje ledd.

Statsforvalteren har etter dette kommet til at de formelle vilkårene for å gjennomføre en lovlighetskontroll er oppfylt.

Er vedtaket truffet av riktig organ?

Kommunestyret har, som øverste kommunale organ, det overordnede ansvar for ledelse, planlegging og drift av kommunens virksomhet. Dette innebærer også kompetanse til å treffe de nødvendige avgjørelser, så langt ikke annet følger av lov, jf. kommuneloven § 5-3.

I samsvar med kommuneloven § 14-2, første ledd bokstav a), skal kommunestyret selv vedta økonomiplanen og årsbudsjettet. Kommunestyret hadde dermed den nødvendige myndighet til å treffe avgjørelse i saken, jf. kommuneloven § 27-3, første ledd, bokstav b).

Er saksbehandlingsreglene fulgt?

Denne delen av kontrollen innebærer en vurdering av om avgjørelsen er blitt til på lovlig måte, dvs. om saksbehandlingsreglene i kommuneloven, forvaltningsloven og særlovgivningen, samt ulovfestede prinsipper om god forvaltningsskikk er fulgt.

Kommuneloven § 14-3 har bestemmelser om behandlingen av økonomiplan og årsbudsjett. Bestemmelsen innebærer at kommunestyret selv plikter å vedta en fireårig økonomiplan og

årsbudsjett, at formannskapet har rett og plikt til å innstille til vedtak om økonomiplan og årsbudsjett, og krav om at innstillingen skal legges ut til alminnelig ettersyn minst 14 dager før kommunestyret skal behandle den.

Anførslene i lovlighetsklagen er knyttet til vedtakets innhold, og ikke hvorvidt saksbehandlingsreglene er fulgt. Vi har derfor ikke funnet grunn til å undersøke dette nærmere, jf. kommuneloven § 27-3 andre ledd som slår fast at lovlighetskontrollen kan begrenses til de anførslene som er tatt opp i saken.

Har vedtaket et lovlig innhold?

Denne delen av kontrollen retter seg mot vedtakets innhold. Avgjørelsen må ikke stride mot gjeldende rett. Lovkravene til vedtak om budsjett og økonomiplan er blant annet nedfelt i kommuneloven §14-4 og i tredje ledd er det stilt krav om at «Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.»

Vi avgrenser oss til hvorvidt kravene om realisme og balanse er oppfylt.

Dersom kommunestyrets vedtak om økonomiplan eller årsbudsjett er stilt opp på en måte som ikke tilfredsstiller kravene i gjeldende regelverk, kan utfallet av lovlighetsklagen bli flere. Det ene utfallet kan bli at vi opphever kommunestyrets vedtak som ugyldig og det må deretter treffes et nytt vedtak som bringer budsjettet i balanse. Det andre utfallet kan bli en innmelding i registeret om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK) etter koml. § 28-1 første ledd bokstav a-d. Et tredje utfall kan være begge de to foregående. Så er det flere andre mulige utfall.

Vilkårene for innmelding i ROBEK følger av koml. § 28-1. Det er tilstrekkelig at minst ett av vilkårene i bokstav a til e er oppfylt. Vilkårene er objektive og skal ikke inneholde Statsforvalterens skjønnsmessige vurderinger av kommunens økonomiske situasjon. En kommune skal derfor, selv om kommunen anses å ha en god økonomi, meldes inn i ROBEK dersom kommunestyrets vedtak om årsbudsjett, økonomiplan eller årsregnskap oppfyller kriteriene for registrering i ROBEK.

Det er samtidig i koml. § 28-1 andre ledd åpnet opp for at Statsforvalteren kan anmode departementet om å likevel ikke registrere en kommune i ROBEK på det aktuelle tidspunktet, selv om vilkårene for registrering etter første ledd er oppfylt. Dette skal bare gjøres der det er åpenbart at det ikke er behov for at kommunen underlegges kontroll etter koml. § 28-3. Myndigheten til å bestemme dette ligger hos departementet og er ikke delegert til Statsforvalteren. Det vil si at det er departementet selv som avgjør om en kommune ikke skal registreres i ROBEK selv om vilkårene for registrering etter § 28-1 første ledd er oppfylt.

I realismevurderingen har vi et helhetlig blikk på den økonomiske situasjonen og kommunens budsjett. Alle budsjettvedtak vil være beheftet med noen grad av usikkerhet. Det blir således en skjønnspregert vurdering av om elementer i budsjettet i sum gjør budsjettet urealistisk.

Det er verdt å merke seg at en vurdering av realismen i budsjettforslaget og vurderinger rundt oppfyllelse av ROBEK-innmeldingskravet «ikke-spesifiserte innsparinger» er to ulike vurderinger.

Årsbudsjett og økonomiplan gir oss et bilde på hvordan kommunen planlegger å forvalte sine økonomiske ressurser til det beste for sine innbyggere på kort og lang sikt. Det er viktig at kommunens prioriteringer er tydelige, og at planen for øvrig er i balanse, dvs. at utgiftene ikke overstiger inntektene. For flere av forholdene i planen vil det ikke være mulig at alle detaljer foreligger på vedtakstidspunktet, og spesielt ikke for endringsforslagene som blir vedtatt. Slik vi

forstår klageanførselene handler flere av de nettopp om manglende konkretisering av de vedtatte forslagene. Det er helt vanlig praksis at administrasjonen etter at vedtaket er fattet av kommunestyret jobber videre endringene og kommer med forslag til gjennomføring, som senere forelegges kommunestyret.

Kommunens handlingsplan er budsjettert i faste 2024-priser, dvs. at år 2-4 er ikke prisjustert eller justert for andre endringer. Kommunen viser til i dokumentet sitt at: *«Inntekter og utgifter er videreført flatt i planperioden. Bakgrunnen for dette er at usikkerheten er så stor både når det gjelder demografiendringer, utvikling i lønns- og prisvekst, samt utvikling i kommunenes rammebetingelser. Som utgangspunkt, skal kommunesektoren bli kompensert for demografi gjennom vekst i de frie inntektene og lønns- og prisvekst gjennom kommunal deflator. Dette har ikke vært tilfellet de par siste årene.»*

Vurderinger av inntektssiden

I denne delen vurderes realismen av inntektssiden i driftsbudsjettet. Vi har foretatt våre beregninger med utgangspunkt i prognosemodellen fra Kommunenes Sentralforbund.

Kommunens anslag på frie inntekter for 2024 vurderes som realistiske ut ifra kjente forutsetninger, og i forhold til KS 'prognosemodell.

Kommunen har benyttet befolkningsprognose fra Norconsult, som ble utarbeidet i 2022. Denne bygger blant annet på kommuneadministrasjonens vurdering av mulig byggeaktivitet i ferdig regulerte byggeområder, og har betydning for dimensjonering og plassering av det framtidige tjenestebehovet. Kommunen har de siste årene opplevd relativ stor befolkningsvekst med en gjennomsnittlig prosentvis økning på over 2%, og prognosene tilsier at denne utviklingen vil fortsette også i årene som kommer. Det hadde vært en styrke om Eidsvoll kommune, som er i vekst brukte egne prognoser for å kunne gi realistiske anslag for inntektene og utgiftene også i økonomiplanperioden.

Det er alltid usikkerhet knyttet til skatteanslag, spesielt lenger ut i planperioden, både lokalt og gjennom utjevningen på landsbasis. Vi minner om at det med utgangspunkt i ordningen med inntektsutjevning er viktig å fortløpende vurdere egen skatteinntang i forhold til skatteinntangen for kommunene samlet gjennom året. Endringer i skatteinntangen for landet eller lokalt i forhold til de benyttede forutsetninger vil gi effekter for Eidsvoll kommune.

- **Bemerkning om at kommunen budsjetterer med kun økte skatteinntekter i årene fremover og ikke med kostnader.**

Som nevnt innledningsvis budsjetterer kommunen i faste priser. Justeringen på skatteveksten på om lag 8 mill. kr for 2024 videreføres dermed i økonomiplanperioden med samme beløp

Vår vurdering foran er hensyntatt denne økningen. Inntektsanslaget for 2024 anses som realistisk, og for de øvrige årene ligger det inne med flate beløp. Det er således ikke forskuttert inntekter i økonomiplanperioden, og da er det heller ikke naturlig å kreve innarbeidede utgiftsøkninger. Selv om dette ville kunne gjort kommunens utfordringsbilde enda tydeligere.

- **Bemerkning om at ekstraavgifter i forbindelse med oppsplitting av Viken fylke ikke er innarbeidet i budsjettet.**

Kommunen har i saken oppgitt at det ble benyttet ca. 0,15 mill. i forbindelse med endring av kommunenummer i 2020. «Beløpet vil bli mindre denne gangen. Beløpets størrelse tilsier at dette må søkes dekket ved omdisponering innenfor vedtatte rammer.»

Årsbudsjettet skal gi oversikt over forventede inntekter og utgifter for året. Kommunens anslag for merkostnad for bytte av kommunenummer ved fylkesdeling av Viken på kroner 0,150 mill. kr er innarbeidet i budsjettet, og derfor i tråd med regelverket.

Alle kommunene i daværende Viken fikk i 2022 for øvrig 200 000 kroner hver av skjønnsmidlene som kompensasjon for de varslede endringene.

- **Bemerkning om at kommunen har budsjettert med betydelige summer for innsparing på konkurranseutsetting av DGI, noe som vurderes som helt urealistisk.**

Kommunen har påpekt at de har ikke lagt inn innsparingseffekt ved eventuell konkurranseutsetting av DGI i 2024, men først i økonomiplanperioden.

Tiltak i driftsbudsjettet med endringer

Beløp i 1000

	2024			2025			2026			2027		
	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring
Konkurranseutsette DGI*		0	0	0	-15 000	-15 000	0	-15 000	-15 000	0	-15 000	-15 000

Hvorvidt dette er realistisk, må videre prosess vise. Om det ikke skulle la seg realisere, må budsjettforutsetningene endres. Beløpene anses isolert som for små til å ha betydning for vurderingen av balansen i økonomiplanen.

Vurderinger av utgiftssiden

På utgiftssiden retter realismekravet seg mot at bevilgningene skal være tilstrekkelige til å dekke hva som følger av den vedtatte aktiviteten. Videre innebærer kravet om realistisk budsjettering, at bevilgninger i årsbudsjettet minst må dekke utgifter som kommunen er pålagt gjennom lov, avtale eller på annen måte er rettslig forpliktet å dekke.

I vår gjennomgang har vi ikke foretatt en vurdering av om bevilgningene i budsjettet innebærer at kommunen gjennomfører alle lovpålagte tiltak i tilstrekkelig utstrekning. I utgangspunktet forutsetter vi at den nødvendige vurdering av bevilgningsnivået på enkeltområder er foretatt av kommunestyret. I dette ligger dermed også at vurderingen av realismen i kommunens budsjettopplegg påhviler kommunestyret.

Driftsbudsjettet viser et negativt netto driftsresultat på 21,185 mill. kr i 2024 hvor salderingen skjer blant annet gjennom bruk av disposisjonsfond. Dette selv om kommunen har planlagt en rekke effektiviserings- og omstillingstiltak, som skal bidra til å øke inntekter, samtidig som eiendomsskatten skal trappes ned. Gjelden øker, og beslaglegger større delen av driften til å betjene rente- og avdragsutgifter og andre driftskostnader. Denne kombinasjonen er svært uheldig og drar økonomien i en uønsket situasjon, som igjen gir mindre rom for andre lokale prioriteringer.

Anførselene om vakante stillinger og uspesifiserte kutt på 110 mill. kr tas stillinger til lenger ned i brevet, se vurderingen vår under balansekravet.

- **Bemerkning om at det er vedtatt å stoppe utbygging av flere tjenester, (barnehage og vann og avløpstjenester), uten at de i tilstrekkelig grad er ivaretatt i budsjettet.**

Vi merker oss klagerne anførsler og kommunestyrets svar. Vi minner om kommunestyrets ansvar for et realistisk opplegg, og ansvaret for å ta grep om forutsetningene endres. Utover dette har vi ikke spesielle kommentarer til denne anførselen, det er naturlig at det tar noe tid å konkretisere faktiske tiltak.

- **Bemerkning om hvorvidt kommunen kan inkludere inntekter fra konkurranseutsetting av pensjon før saken har vært behandlet av kontrollutvalget og før den er fullstendig utredet.**

Kommunen har påpekt at de «ved anbudskonkurranser er bundet til lov om offentlige anskaffelser. En anbudsrunde på pensjon i 2024 vil først gjelde fra 2025, og en eventuell gevinst av flytting til annet selskap vil ikke påvirke kommunens resultat i 2024. Administrasjonen oppfatter imidlertid det politiske flertallet dithen at det viktige her er oppstart av prosess og at pensjon konkurranseutsettes, økonomien i tiltaket må håndteres ifbm tertialrapporteringene i juni og oktober.»

Tiltak i driftsbudsjettet med endringer

Beløp i 1000

	Innstilling	2024 Mitt forslag	Endring	Innstilling	2025 Mitt forslag	Endring	Innstilling	2026 Mitt forslag	Endring	Innstilling	2027 Mitt forslag	Endring
Konkurranseutsette Eidsvoll kommunes pensjonsavtaler*	0	-7 500	-7 500	0	-15 000	-15 000	0	-15 000	-15 000	0	-15 000	-15 000

Å få en reduksjon allerede i 2024 anses som urealistisk. Men beløpet er begrenset og det er et konkret tiltak. Vi vil således ikke legge større vekt på dette, og forholder oss til at forutsetningen vil bli justert i en budsjettreguleringssak.

- **Bemerkning om at kommunen budsjetterer med betydelige summer for avhending av tomter uten at det er spesifisert hvilke tomter som skal selges, markedspris m.m. Det er lagt opp til salg for 150 millioner ekstra hvert år i budsjett og handlingsplan, noe som anses som totalt urealistisk.**

Til denne klageanførselen har kommunen bemerket at «Kommunedirektøren ser at det vil utfordre administrasjonen å nå målet om salg av tomter/eiendom i en slik størrelsesorden. I 2023 var det budsjettet med salg av eiendom til en verdi av 20 mill i året. I vedtatt budsjettet for 2024 er det lagt inn salg for 170 mill. Organisasjonen er pt ikke organisert for å ta unna et slikt volum, men administrasjonen vil komme tilbake med en egen sak til kommunestyret om hvordan dette kan gjøres.»

Kommunen har vedtatt at salgsinntekter av varige driftsmidler går til reduksjon av langsiktig gjeld, med prioritert på lån med høye renter. Rammen for salg av varige driftsmidler er spesifisert på år og med beløp.

Dette er et av de moment i budsjett og økonomiplan som kan gi størst utfordringer for kommunens økonomiske opplegg. En manglende realisering av salg vil gi økte rente og avdragskostnader som følge av høyere lånegjeld.

Det er ikke mulig for oss å vurdere realismen i salgsinntektene ut fra det materialet vi besitter, men det er betydelige beløp. Administrasjonen skal komme med en vurdering av hvordan dette kan gjennomføres, og etter dette må kommunestyret ta grep.

Hvis det ikke er realiserbart må investeringsplanene gjennomgå på nytt, og anslagene på lånegjeld og tilhørende rente- og avdragskostnader oppdateres.

Vurderinger av innsparingskrav og ROBEK-kriterier.

Hvordan ufordelte innsparingskrav skal forstås fremgår av departementets ROBEK brev av 03.01.2024. Her har departementet utdypet at:

Det foreligger ufordelte innsparingskrav dersom budsjettet eller økonomiplanen er satt opp med

- et innsparingskrav i form av en (teknisk) inntektspost eller en (teknisk) post for reduserte utgifter/bevilgninger
- slik at innsparingskravet ikke er fordelt på de enkelte budsjettområdene i kommunen i form av reduksjoner av de ulike bevilgningene etter kommunestyrets prioritering.

Det foreligger også ufordelte innsparingskrav dersom et innsparingskrav som nevnt foran er lagt inn midlertidig på ett budsjettområde, og hvor det er klart at kommunestyret på et senere tidspunkt må ta stilling til hvordan innsparingskravet skal fordeles ved å redusere bevilgningen på andre områder.

Dersom budsjettet eller økonomiplanen inneholder ufordelte innsparingskrav har bevilgningene samlet sett ikke tilstrekkelig finansiering. Budsjettet eller økonomiplanen regnes dermed for å være vedtatt med merforbruk, selv om budsjettet eller økonomiplanen teknisk viser balanse uten merforbruk på bunnlinsen.

- **Bemerkning om at det er vedtatt å gjennomføre betydelige kutt i vakante stillinger i årsbudsjettet og i økonomiplanen på henholdsvis 10 stillinger og 25 stillinger, uten at de er tilstrekkelig utredet for konsekvenser i forhold lovpålagte tjenester og/eller annen kunnskapsgrunnlag (KOSTRA, FHI-profiler osv.). I tillegg er det vedtatt å kutte 110 mill. kroner som uspesifiserte kutt.**

Kommunens tilbakemelding på anførselen: «Det er i budsjettet lagt inn en reduksjon på 10 vakante stillinger - for hele planperioden. Det stemmer altså ikke som klagerne viser til at det er lagt inn en reduksjon på 25 vakante stillinger pr. år fra 2025. Det sies videre at det i opprinnelige budsjettet, som kommunedirektøren innstilte på, foreslo å kutte 76,7 millioner kroner i uspesifiserte kutt. Her vil kommunedirektøren påpeke at dette er lagt inn fra år 2 i perioden, altså fra 2025, og at det er her er tatt utgangspunkt i Kostratall med andre sammenlignbare kommuner, og hvor det potensielt viser et teoretisk handlingsrom. Å kategorisere dette som uspesifisert innsparing er derfor ikke korrekt. Det er i budsjettet beskrevet analysetiltak som skal gjennomføres i 2024 for å fremskaffe et bedre faktagrunnlag for å identifisere områder med potensiale for effektivisering/innsparing, som da kan legges til grunn for budsjett/handlingsplan 2025-28.»

Kommunen har vedtatt følgende endringer om vakante stillinger og innsparinger, jf. anførselen over:

Tiltak i driftsbudsjettet med endringer

Beløp i 1000													
		2024			2025			2026			2027		
	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	
Reduksjon av vakante stillinger som har stått tomme over tid*	0	-10 260	-10 260	0	-10 260	-10 260	0	-10 260	-10 260	0	-10 260	-10 260	
Korrigerende av foreslått innsparingsplan*	0	-5 486	-5 486	0	-17 958	-17 958	0	-27 671	-27 671	0	-33 251	-33 251	

Både reduksjonen av vakante stillinger og korrigerende av foreslått innsparingsplan er plassert på budsjettområde Felles inntekter og utgifter.

Spørsmålet videre er hvorvidt plasseringen er midlertidig eller varig.

Utfordringen med kommunens nedtrekk er at de ikke er gjennomførbare på det budsjettområdet de er plassert. Eksempelvis skulle kommunen ha plassert reduksjon av de ulike vakante stillinger som har stått tomme over tid på de aktuelle budsjettområder de gjelder.

Siden innsparingskravet er lagt inn midlertidig på budsjettområde Felles inntekter og utgifter regnes dette som ufordelt innsparingskrav og gir grunnlag for ROBEK innmelding etter koml. §28-1 første ledd bokstav a og b. Dette selv om kommunens økonomiplan og årsbudsjettet teknisk sett viser balanse uten merforbruk på bunnlinjen.

Avsluttende vurdering:

Etter denne gjennomgangen finner vi at de forhold som gjelder 2024 isolert sett ikke utgjør en opphevelsesgrunn på dette tidspunktet. Når det gjelder økonomiplanperioden er det større usikkerhet rundt flere forhold, og det forventes at dette følges opp etter hvert som nyere informasjon foreligger. For senere år ber vi om at ikke konkretiserte innsparinger innarbeides på tjenesteområder, som et faktisk nedtrekk av bevilgningen.

Formelt sett oppfyller altså kommunen kriterier for ROBEK-innmelding. Men sett i lys av volumet på innsparingskravene opp mot totaløkonomien og disposisjonsfondet, og den prosess kommunen er i, finner vi å be departementet bruke unntaksbestemmelsen. Vi ser ikke noe kontrollbehov pt. Dette kan dog endre seg raskt om ikke tiltak konkretiseres.

Proessen for ROBEK-innmelding følges særskilt opp i et eget brev til departementet. Endelig beslutning om ROBEK oppføring foretas av departementet.

Konklusjon

Statsforvalterens lovlighetskontroll har avdekket feil ved Eidsvoll kommunestyres vedtak av, 12.12.2023 i sak PS 23/111, men vi anser ikke disse for å være av en slik størrelsesorden at vedtaket må oppheves som ugyldig. Summen av de forhold som påpekes bryter etter vår vurdering ikke med realismekravet i kommuneloven, gitt kommunens økonomiske situasjon.

Plasseringen av innsparingskravet i budsjettet og økonomiplanen bryter imidlertid med bestemmelsene i kommunelovens § 28-1, utdypet i departementets brev av 3/1-24. Det betyr at Eidsvoll kommune oppfyller kriterier for innmelding i ROBEK. Som nevnt i dette brev kjører vi en egen prosess på dette.

Vi ber Eidsvoll kommune om å orientere kommunestyrerepresentantene som fremsatte kravet om lovlighetskontroll om vårt vedtak.

Med hilsen

Tor Håkon Skomsvold
direktør
Samordningsstaben

Fakra Butt
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent